

ArkDes
Box 16410
103 27 Stockholm
Sweden

+46 8 520 235 00
arkdes.se

Diarienummer: AM2025-190
Datum 2025-12-17

→ ArkDes remissvar – *En kulturkanon för Sverige* (SOU 2025:92) - Dnr Ku2025/00871

Kulturdepartementet

E-post: ku.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia e-post: ku.kkm@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss av En kulturkanon för Sverige (SOU 2025:92)

Stockholm den 2025-12-17

Karin Nilsson
Tillförordnad överintendent, ArkDes

Beredning
Frida Rosenberg
Intendent för 1900-talets arkitektur, ArkDes

ArkDes
Box 16410
103 27 Stockholm
Sweden

+46 8 520 235 00
arkdes.se

Diarienummer: AM2025-190
Datum 2025-12-17

→ ArkDes remissvar – *En kulturkanon för Sverige* (SOU 2025:92) - Dnr Ku2025/00871

Yttrande över remiss av *En kulturkanon för Sverige* (SOU 2025:92)

Statens centrum för arkitektur och design, ArkDes, har beretts möjlighet att lämna synpunkter på paragraf sex och sju i ett Betänkande av kommittén *En kulturkanon för Sverige* (SOU 2025:92)

ArkDes yttrar sig över remissförslaget utifrån ansvarsområdet att verka för att det mål som riksdagen har fastställt att *Statens centrum för arkitektur och design ska stärka kunskapen om och främja intresset för arkitekturens, formens och designens värden och betydelse för individen och för samhällsutvecklingen* samt att *Myndigheten ska förmedla kunskap inom sitt verksamhetsområde*.

Sammanfattning av ärendet

Regeringen beslutade den 21 december 2023 att ge en kommitté i uppdrag att ansvara för att ta fram en svensk kulturkanon. Kommittén föreslår en Kulturkanon som syftar till att stärka medborgerlig bildning och gemenskap genom att presentera 100 verk och företeelser med varaktig betydelse för svensk kultur och samhällsutveckling. Urvalet har gjorts av sakkunniga experter och delas in i två huvudkategorier – konstarter och samhälle – med sammanlagt tio områden som tillsammans speglar Sveriges kulturella och institutionella utveckling. Verken presenteras med motiveringar som placerar dem i historiskt sammanhang och fungerar som ingångar till en bredare bildningsresa. Vidare föreslår kommittén att en självständig stiftelse bildas för att långsiktigt förvalta och tillgängliggöra Sveriges kulturkanon; ett nationellt nätverk av kultur- och kulturarvsaktörer samt regionala projekt och en permanent utställning som bidrar till att levandegöra och sprida kulturkanonen; samt informationsmaterial, en tryckt publikation och inslag i skola och samhällsorientering för nyanlända, med regelbunden utvärdering vart tionde år för att hålla kulturkanonen aktuell.

ArkDes
Box 16410
103 27 Stockholm
Sweden

+46 8 520 235 00
arkdes.se

Diarienummer: AM2025-190
Datum 2025-12-17

→ ArkDes remissvar – *En kulturkanon för Sverige* (SOU 2025:92) - Dnr Ku2025/00871

ArkDes ställningstagande

ArkDes uppskattar att kommittén antagit en bred definition av kulturbegreppet och anser därmed att även arkitektur hade varit en lämplig kategori i kulturkanon. Arkitektur och design är det första kulturuttryck som möter oss när vi slår upp ögonen på morgonen. Vi bor i hus, vi rör oss på gator och torg och vi präglas av hur vi tillsammans lever i städer och samhällen. Arkitektur är konst och kultur, stadsbyggnad och samhällsutveckling som formar hur människor lever, rör sig, möts och känner sig i vardagen. Arkitektur regleras av lagar, ekonomi, teknik och politik, vilket innebär att den byggda miljön påverkas av och bidrar till samhällets strukturer. Arkitektur ger ramarna för bostäder, utbildning, omsorg och offentlig service och är därmed central för hur ett samhälle fungerar och utvecklas. Därför är arkitektur både ett kulturellt uttryck och en grundläggande samhällsbyggande praktik.

ArkDes värdesätter kommitténs arbete med att förstå en kulturkanon som ett ”fönster” alternativt ”referenspunkter” som öppnar upp för en diskurs, det vill säga hur vi talar om idéer och begrepp som en del av kulturkanon. Likaväl respekterar ArkDes kommitténs arbete med att nyansera uppdraget genom inhämtning av både expertisens tolkning såväl som folklig tolkning om vad som håller oss samman. ArkDes uppskattar att kommitténs utlåtande inte ska anses som ett slutgiltigt och avstängt rättesnöre utan förnyad entusiasm och hängivenhet för hur kultur kan vara ett livsbejakande fundament.

Trots kommitténs avgränsning och urval av specifika byggnader så som Härkelberga kyrka, Gripsholms slott, Lilla Hyttlös, Kungliga slottet, Stockholms stadshus, Drottningholms slottsteater, Husaby kyrka, Vadstena kloster, Marstrands synagoga, Riksdagshuset, Brunnsviks folkhögskola och Radiohuset, vill ArkDes uppmärksamma att:

- Genom nästan samtliga verk som ingår i den föreslagna kulturkanon löper arkitektur som en röd tråd där platsen är en scen eller en bakgrund till verken.
- Oavsett om det handlar om litteratur, musik, bildkonst eller samhällsutveckling, finns den byggda miljön alltid där som en ram runt våra upplevelser.
- Arkitekturen framträder både som en konkret scen för historiska skeenden och som ett uttryck för de estetiska, sociala och ideologiska ideal som präglar verken.

På så vis blir arkitekturen inte bara ett enskilt konstområde, utan en integrerad del av hur kulturarvet förstås, gestaltas och förmedlas. Till och med i yttringar så som Vasaloppet som

ArkDes
Box 16410
103 27 Stockholm
Sweden

+46 8 520 235 00
arkdes.se

Diarienummer: AM2025-190
Datum 2025-12-17

→ ArkDes remissvar – *En kulturkanon för Sverige* (SOU 2025:92) - Dnr Ku2025/00871

idrottsrörelse liksom Ikeas första varuhus i Älmhult som ekonomiskt kulturarv synliggörs en historisk och kulturell miljö där arkitektur (landskapsarkitektur, inredningsdesign och stadsbyggnad) är helt central.

ArkDes medskick

- Museer är bildningsinstitutioner som genom samlingar, forskning och pedagogik främjar en förståelse för historia, kultur och samtid i gemensam linje med hur kulturkanon syftar till att stärka medborgerlig bildning som kan bidra till gemenskap. På så sätt fungerar museer redan som fönster mot en bredare bildningsresa genom svensk kultur och samhällsutveckling. Museer verkar dock för fri åsiktsbildning utifrån ett demokratiskt samtal grundat på bred forskning. Trots kommitténs ambitioner riskerar en tillämpad kulturkanon inom ramen för kulturinstitutioner att bli didaktisk och att alltför tydligt strukturera kunskap mot ett avgränsat fält om den publiceras som en guide i utställningar eller museernas pedagogik, då den representerar ett smalt urval av svensk kultur och därmed utesluter många verk, företeelser och kulturyttringar.
- Utökade satsningar och medel är en grundläggande förutsättning för att säkerställa att varje ämnesområdes bildningsinstitutioner förvaltas, utvecklas och bereds möjlighet att kommuniceras. Däremot är en stiftelse för Sveriges kulturkanon en alltför diffus begreppsramning för att kunna genomföra ändamålsinriktad bildning inom skola, folkbildning och övriga institutioner som är ämnade att bevara kulturarvet.
- För att vårt gemensamma kulturarv ska få en långsiktigt positiv effekt i Sveriges samhällsutveckling krävs att varje ämnesområde genom både nationella institutioner så som museer, arkiv, bibliotek samt regionala kultur- och kulturarvsaktörer får ökade och långsiktiga satsningar. Men, detta behöver inte regleras genom en kulturkanon. Vår kultur regleras redan genom exempelvis kulturmiljölagen, museilagen samt regionala och kommunala kulturplaner och -strategier och behöver inte ytterligare regleras genom en kulturkanon.
- Istället för en portal till digitaliserat kulturarv, ser ArkDes hellre en tydlig förvaltning och spridning av vårt kulturarv genom att investera i redan befintliga nationella nätverk av kulturarvsinstitutioner som är länkade genom metadata, så som K-samsök, NAD, Wikidata, och länkade bebyggelsedata.